

GroenLinks - Verkiezingsprogramma 2002 - 2006

INLEIDING

Vele stadgers voelen zich betrokken bij de publieke zaak, bij onderwerpen die verder reiken dan het kale eigenbelang. Vele stadgers zijn ook betrokken bij het reilen en zeilen van Groningen: de opkomst bij het Grote Markt-referendum heeft dat overduidelijk laten zien. En hoewel Groningers vergeleken met mensen in veel andere landen het ronduit goed hebben, maken ze zich ook zorgen. Zorgen over de aantasting van het milieu en het verdwijnen van het groen en de natuur. Steeds meer stadgers worden geconfronteerd met de negatieve effecten van het toenemend autoverkeer en het tekortschietend openbaar vervoer. Maar ook de bezuinigingen op het welzijnswerk en de positie van langdurig werkelozen zijn zaken waar menig stadger terecht vragen bij stelt.

GroenLinks deelt deze zorgen en meent dat het ook anders kan. In dit verkiezingsprogramma doen we daartoe enkele voorstellen. De stad kan rechtvaardiger worden door de welvaart eerlijker te verdelen, bijvoorbeeld door langdurig werkelozen zonder perspectief op werk extra financieel te ondersteunen. De stad kan duurzamer worden, bijvoorbeeld door het trekken van een rode grens om de stad om zo natuur en milieu in het open buitengebied te beschermen. De stad kan solidairder worden door het stimuleren van bijvoorbeeld Eerlijke Handel door hierover afspraken te maken met in Groningen gevestigde bedrijven.

De afgelopen jaren zijn er op initiatief van GroenLinks goede maatregelen getroffen. Zo ontvangen meerjarige minima een eindejaarsuitkering, is er een vangnet gecreëerd voor slachtoffers van de koppelingswet, staat er een energiecampagne in de steigers, wordt er gewerkt aan het brede waterspoor, is het stadsecologisch beleid geïntensiveerd, hebben wij nu jaarlijks een autovrije dag enzovoort. Dat laat onverlet dat het nog beter kan.

GroenLinks wil de komende jaren actief bijdragen aan:

- * het vergroten van de betrokkenheid van de Stadgers bij het reilen en zeilen in de stad;
- * het tot stand brengen van een economische ontwikkeling die in balans is met het milieu;
- * een rechtvaardige verdeling van welvaart en welzijn;
- * de vormgeving van de multiculturele samenleving;
- * de transparantie van het openbaar bestuur.

In dit programma staan voorstellen die deze doelen proberen te realiseren. Voorstellen die vaak de overheid betreffen, maar niet kunnen worden uitgevoerd zonder actieve inzet van betrokken stadgers. In een geëmancipeerde samenleving worden veranderingen, bijvoorbeeld door het opstellen van een Lokale Agenda 21, door stadgers én gemeenteraad gezamenlijk bedacht en uitgevoerd. Zij het dat de gemeenteraad een eigen verantwoordelijkheid heeft.

Dit programma is niet uitsluitend de basis voor het optreden van de GroenLinks-fractie in de Groninger gemeenteraad. Het is ook een voorstel aan de stadgers om deze weg mee op te gaan. Een weg richting een rechtvaardig, duurzaam, open en solidair Groningen in Nederland en de wereld.

SOCIAAL ECONOMISCH BELEID EN WERKGELEGENHEID

Economie

De economie van Nederland heeft de afgelopen jaren op volle toeren gedraaid. Het Noorden heeft daar de vruchten van kunnen plukken. Zo is de werkgelegenheid toegenomen en verloopt de uitgifte van bedrijventerreinen boven verwachting. Ondanks deze positieve effecten is er ook reden tot zorg. Het huidige economische systeem is belastend voor het milieu. Te vaak worden economische belangen belangrijker geacht dan milieubelangen. De plannen voor een bedrijventerrein ten westen van Hoogkerk lijken de zogeheten hoogwaardige natte natuuras (een robuuste natte verbindingzone tussen de wetlands van Noord Drenthe en het Lauwersmeer) te frustreren.

GroenLinks wil naar een economie met selectieve groei. Daarin is het besef aanwezig dat de exploitatie van het milieu zijn grenzen kent, waarbij bewust rekening wordt gehouden met toekomstige generaties en actief wordt gewerkt aan een rechtvaardige verdeling tussen rijke en arme landen.

Actiepunten:

* Bedrijventerreinen worden op een duurzame wijze ingericht. Dit betekent intensief ruimtegebruik en gemeenschappelijke voorzieningen voor bijvoorbeeld parkeren, afval en energie. Intensief ruimtegebruik kan gestimuleerd worden door voorwaarden op te nemen in bestemmingsplannen en door het geven van kortingen op de grondprijs.

* Het toekomstige bedrijventerrein Westpoort wordt duurzaam ontwikkeld en de plannen voor een hoogwaardige natte natuuras worden geïntegreerd.

* Om de werkgelegenheid te stimuleren wordt de huidige investeringspremieregeling (IPR) omgezet in een arbeidsplaatsenpremieregeling (APR).

* De ontwikkeling naar een 24-uurs economie staat haaks op de door GroenLinks gewenste ont-haasting. Van de huidige 12 koopzondagen worden er daarom 6 gecombineerd met een autovrije

zondag.

* De gemeente stimuleert milieusparende vormen van werkgelegenheid in bijvoorbeeld de ICT en de toeristische sector.

* GroenLinks vindt dat de zogenaamde Langmangelden, bedoeld voor de economische stimulering van het Noorden, met name geïnvesteerd moeten worden in duurzame vormen van productie, ecologische landbouw, werkgelegenheid, het stedelijk openbaar vervoer en de Zuiderzeelijn.

* De voorwaarden die thans gesteld worden aan milieuvergunningen voor bedrijven inzake besparing op energie, water en afval worden aangescherpt.

* De gemeente gedooft geen overtredingen van milieu- en veiligheidsregels.

Werk

Werken kan een middel zijn om talenten te ontplooiën, economische zelfstandigheid te verwerven, waardering en maatschappelijke invloed te krijgen. Vooral als mensen een optimaal evenwicht kunnen realiseren tussen werk en hun andere bezigheden en verplichtingen kan werken zeer bevredigend zijn. De samenleving heeft veel baat bij meer mensen die betaald werk verrichten. En die zijn er. Er staan immers nog veel mensen aan de kant die graag aan het werk willen. De gemeente heeft een belangrijke taak in het toeleiden van deze mensen naar de arbeidsmarkt door middel van het gericht aanbieden van scholing, begeleiding en taalonderwijs. Hoewel verhoging van het aantal mensen dat betaald werk verricht goed is voor een solide financiering van de brede publieke sector, gaat GroenLinks niet mee in het idee van betaald werk als het ultieme geluk. Het miskent het cruciale belang van andere vormen van maatschappelijke participatie die voor een samenleving onmisbaar zijn. GroenLinks signaleert dat arbeid en zorg voor kinderen zich nog steeds slecht laat combineren. Een verdere herverdeling van betaald werk kan leiden tot een normwerkweek van 32 uur.

GroenLinks vindt dat de gemeente voorwaarden dient te creëren om de combinatie van arbeid en zorg te vergemakkelijken. De gemeente dient een bijdrage te leveren aan het uitbreiden van (flexibele) kinderopvang, zorgverlofregelingen en

flexibele arbeidstijden.

Actiepunten:

* Gesubsidieerde banen blijven noodzakelijk voor mensen die lang uit het arbeidsproces zijn geweest en voor mensen die als gevolg van handicaps niet in staat zijn aan het reguliere arbeidsproces deel te nemen. Bekeken kan worden of de huidige systemen van werkplekken (DSW) enerzijds en leerplekken (WIW en ID) anderzijds in elkaar geschoven kunnen worden. Een fusie van de uitvoerende organisaties is daarbij een optie, op voorwaarde dat de politieke verantwoordelijkheid gewaarborgd blijft.

Elke gesubsidieerde werknemer krijgt maximale kansen om door te stromen naar regulier werk. Daarbij is van belang dat de sociale doelstelling van de DSW onverkort overeind blijft.

* De gemeente bevordert dat een deel van de bestaande gesubsidieerde banen bij welzijns- en culturele instellingen omgezet wordt in reguliere banen.

* Vrijwilligerswerk vormt een onmisbaar onderdeel van de sociale infrastructuur. Het uitkeringsregime moet ruimte blijven bieden aan uitkeringsgerechtigden om hun kwaliteiten in deze werksoort tot uiting te brengen. Bij die uitkeringsgerechtigden die minimaal twee dagen per week (16 uren) erkend vrijwilligerswerk verrichten wordt de sollicitatieplicht niet gehandhaafd.

* De gemeente voert een actief beleid op het gebied van de brede kinderopvang, zoals het creëren van extra kindplaatsen en het professionaliseren en subsidiëren van tussen-de-middag-opvang.

* De huidige bijverdienregeling voor bijstandsgerechtigden wordt verruimd.

* De sociale dienst blijft verantwoordelijk voor de bijstandsgerechtigden en doet deze taak niet over aan private instellingen.

* Voor alleenstaande ouders met kinderen onder de twaalf jaar wordt de sollicitatieplicht niet gehandhaafd. Daarnaast worden zij wel aangemoedigd om tijdens schooltijden maatschappelijke activiteiten te verrichten, zodat de afstand

tot de arbeidsmarkt overbrugbaar blijft.

* GroenLinks is voor het uitbreiden van het experiment 'Groningen op de ladder' tot de hele stad. Daarbij dient ook in de praktijk het accent meer te liggen op de fase 4-cliënten met speciale aandacht voor migranten. In de doelstellingen van het project moet meer rekening gehouden worden met het feit dat uitstroom naar reguliere arbeid niet voor iedereen is weggelegd, hetgeen betekent dat voor sommige cliënten de hoogste sport van de ladder halverwege ligt.

* Ten einde de variëteit in het winkelaanbod te vergroten faciliteert de gemeente de startende kleine ondernemer, met speciale aandacht voor de migrante ondernemer.

Inkomensondersteuning:

Economisch gaat het Groningen voor de wind. Vele (betaald) werkende stadjes hebben de afgelopen jaren hun inkomen zien stijgen, maar helaas deelt niet iedereen in deze welvaart. Nog vele huishoudens moeten rondkomen van het sociale minimum. Die mensen leven vaak in armoede, want het sociaal minimum is te laag en hun koopkracht is sterk achtergebleven. Eigen bijdragen in onder andere zorg, onderwijs, kinderopvang brengen hen in een isolement. In het tegengaan van de armoede past een welvaartsvaste koppeling tussen lonen en uitkeringen. Maar ook specifieke inkomensondersteunende maatregelen zijn daarbij essentieel. Overigens vindt GroenLinks dat het Rijk de minimumuitkering met ten minste 10% moet verhogen.

Actiepunten:

* De bestaande collectieve ziektekostenverzekeringen voor mensen met een minimumuitkering wordt met een tandartsverzekering uitgebreid.

* Het schuldhulpverleningsbeleid wordt geïntensiveerd, zodat de wachtlijsten verdwijnen.

* De bijzondere bijstand wordt verruimd. Er komen meer mogelijkheden voor leenbijstand en bijstand om niet.

* Heldere criteria en registratie van alle

klantcontacten aan de balie van de Sociale Dienst zijn noodzakelijk om een optimaal gebruik van de bijzondere bijstand mogelijk te maken.

* De vergoedingen voor de Stadjerspas worden uitgebreid op het gebied van sport, cultuur en internet. Om te voorkomen dat hogere inkomensgroepen hierdoor onevenredig bevoordeeld worden, zal de prijs van de Stadjerspas voor deze groepen worden verhoogd.

* De gemeente start een pc-privé-project voor cliënten van de sociale dienst en overige minima.

* GroenLinks vindt dat ook adresdelers recht hebben op een volledige uitkering voor alleenstaanden.

* Alle uitkeringsgerechtigden dienen in aanmerking te komen voor de 600 gulden-maatregel (een bijdrage die eens in de vier jaar verstrekt wordt voor aanschaf van duurzame gebruiksgoederen).

* De voorlichting over inkomensondersteunende maatregelen wordt verbeterd.

MILIEU EN NATUUR

Milieu

De huidige economische groei heeft geleid tot meer gebruik van energie, meer consumptie en meer autokilometers. Zelfs van een begin van een kentering in productie en consumptie is nog geen sprake. Of het nu gaat om landbouw, mobiliteit of het klimaat, keer op keer wordt de economie gespaard en is het milieu de verliezer.

GroenLinks wil een trendbreuk. Het gaat hierbij om keuzes die het mogelijk maken koers te zetten naar een duurzame samenleving, waarin het besef aanwezig is dat exploitatie van het milieu zijn grenzen kent.

GroenLinks staat voor een duurzame ontwikkeling waarin selectieve groei centraal staat. Dit zal onder meer tot uiting komen in de keuzes die we maken ten aanzien van de groei van de gemeente, afvalverwerking, bedrijvigheid en het wonen. Bij de (her)inrichting van de stad moet in de planvorming vooraf een toets plaatsvinden op aspecten van duurzaamheid. Elke economische activiteit en elke verandering in de gemeente van enig belang moet op de effecten voor het milieu getoetst worden.

Actiepunten:

* De gemeente maakt het haar inwoners gemakkelijk om milieuvriendelijk te handelen. Door middel van financiële prikkels worden bewoners gestimuleerd zelf GFT-afval te composteren, regentonnen te kopen of waterkelders aan te leggen voor het opvangen van regenwater.

Via wijksgewijze voorlichting worden mensen gestimuleerd klein chemisch afval veroorzakende producten te vermijden, statiegeld te verkiezen boven wegwerpverpakkingen en katoenen luiers te gebruiken in plaats van wegwerpluiers.

* Er wordt onderzocht of de gescheiden inzameling van GFT in binnenstad en schilwijken opnieuw ingevoerd kan worden door middel van ondergrondse verzamelcontainers voor GFT.

* Het gebruik van groene stroom door burgers, bedrijven en overheid wordt gestimuleerd. Toepassing van zonne- en windenergie wordt verbreed (op elk overheidsgebouw een

zonnepaneel). Het streven is dat in 2004 alle gemeentelijke instellingen voor 50% groene stroom inkopen.

* Om als stad uitwerking te geven aan de in Kyoto overeengekomen besparingsdoelstelling willen we dat in het kader van de energiecampagne "Unplugged" voor alle woningen voor 2010 een energiebesparingsplan gemaakt wordt. Doel ervan is om het energiegebruik van woningen met 25% terug te brengen. Hiertoe wordt een energiebesparingsteam opgericht.

* Nieuwbouwwijken worden standaard uitgevoerd met een gescheiden rioleringsstelsel en krijgen zo mogelijk een grijs water-circuit.

* Het Informatiepunt Duurzaam Bouwen wordt extra gesubsidieerd.

* De gemeente stimuleert brede inzamel-punten in de wijken bij de winkelcentra (retourettes) voor glas, papier, kleding, schoenen, blik en kunststof flacons.

* GroenLinks wil invoering van een gedifferentieerde afvalstoffenheffing.

* Om de natuurbeleving en het milieubewustzijn van de stadjer te bevorderen komen in elk stadsdeel bezoekerscentra voor natuur- en milieu.

* Drinkwaterwinning vindt zoveel mogelijk plaats via oppervlaktewaterwinning.

* Het brede waterspoor (zuiveringsheffing en riool- en waterrechten in één waterrekening) wordt ingevoerd. De vaste, voor iedereen gelijke heffing voor riool en zuivering wordt zo afhankelijk gemaakt van het watergebruik.

* Er wordt een waterbesparingscampagne gestart.

* Bij bodemsanering is multifunctionaliteit uitgangspunt.

* Er wordt een stedelijke, alsook een wijk-milieu-meter ingevoerd om de effecten van het milieubeleid zichtbaar te maken.

Natuur

De natuur in Nederland is versnipperd en heeft veel

te lijden van vermisting, verzuring en verdroging. Natuurgebieden moeten daarom op korte termijn met elkaar verbonden worden tot een robuuste, levensvatbare Ecologische Hoofdstructuur. Vermisting en verzuring moeten steviger worden aangepakt door strenge normen aan mestproductie en ammoniakuitstoot te verbinden. Verdroging dient te worden aangepakt door water als leidend principe voor de ruimtelijke inrichting te gaan hanteren.

Veel maatregelen zullen van rijkswege genomen moeten worden, maar waar mogelijk moet ook Groningen het initiatief nemen. In de stad wordt gewerkt aan Integraal Waterbeheer, maar dit kan veel sneller en op veel grotere schaal. En ook de stadsecologie kan een prominentere plaats krijgen binnen het gemeentelijk beleid.

Waardevolle groengebieden moeten een betere bescherming krijgen en het kappen van bomen moet aan strengere voorwaarden verbonden worden.

Actiepunten:

* Bestrijding van onkruid blijft uitsluitend gebeuren met borstelen, stomen of branden.

* Het ecologisch beheer van stedelijk groen wordt uitgebreid met 25%.

* Het beleid ten aanzien van Integraal Waterbeheer wordt geïntensiveerd door het versnellen van de aanleg van gescheiden riolering, de sanering van riooloverstorten én het zoveel mogelijk door de stad leiden van schoon water uit Drenthe.

* Bij het kappen van bomen geldt een volledige herplantplicht dan wel compensatie.

* De gemeente stimuleert bij het bouwen en renoveren van woningen en kantoren dat er rekening gehouden wordt met nestelgelegenheid voor vogels.

* Ten westen van Hoogkerk komt een groene rivier die de natte gebieden van Noord Drenthe verbindt met het Lauwersmeer. Daardoor ontstaan er meer kansen voor natuurontwikkeling en kan gebiedseigen water langer vastgehouden worden. Ook wordt zo een aantrekkelijk uitloopgebied geschapen voor de nieuwe stadswijken aan de

westkant van de stad.

* Bewoners en natuurorganisaties krijgen meer zeggenschap bij het groenbeheer in en rond de stad. Het Groenplatform krijgt officieel de status van adviesorgaan voor het gemeentebestuur op het gebied van natuur en milieu.

VERKEER EN VERVOER

(Auto)mobiliteit

Mobiliteit is eigen aan mensen. Dat is altijd zo geweest en zal altijd zo blijven. Maar dat betekent geenszins dat we de mobiliteit op haar beloop kunnen laten. Onze drang tot mobiliteit leidt immers tot groeiende schaarste aan rust, ruimte en veiligheid.

Automobiliteit is de grootste veroorzaker van geluidsoverlast en trekt een zware wissel op het milieu. Om de automobiliteit tegen te gaan zijn sturende en vooral corrigerende maatregelen nodig. Het is kortzichtig te suggereren dat het verkeer in Nederland in goede banen te leiden zou zijn door onbepaald te investeren in de infrastructuur. Nederland zou dan letterlijk dichtslibben met auto's en asfalt.

De gemeente moet concrete maatregelen treffen zodat haar inwoners gestimuleerd worden om met het openbaar vervoer, per fiets of te voet te reizen. Dit betekent een verbetering van de infrastructuur voor deze vormen van mobiliteit en het ontmoedigen van het autoverkeer in en naar de stad.

Actiepunten:

* Het autoluwe karakter van de binnenstad wordt versterkt door de Steentilstraat autovrij te maken. De toegankelijkheid voor de wandelaar en fietser wordt hierdoor vergroot, de winkelfunctie krijgt meer kans én de huidige verkeersopstoppingen verdwijnen. Ook het omzetten van bezoekersparkeren in belanghebbendenparkeren (bewoners, gehandicapten en noodzakelijke diensten) draagt bij aan de autoluwe binnenstad.

* In en rond de binnenstad worden geen nieuwe parkeergarages voor bezoekers aangelegd .

* In en rond Groningen worden geen nieuwe autowegen, zoals de Zuidtangent, aangelegd.

* De gemeente organiseert in samenwerking met betrokken organisaties 6 autovrije zondagen.

* In de gehele stad wordt een 30 km-regime ingevoerd (met uitzondering van doorgaande

wegen) met een dusdanige inrichting dat er niet harder gereden kan worden dan die 30 km. Daarnaast besteedt de gemeente aandacht aan een gedragsverandering van automobilisten.

* De gemeente stimuleert het opzetten van projecten van gedeeld autogebruik.

* Het huidige systeem van betaald parkeren wordt naar de gehele stad uitgebreid. Daarbij bevordert de gemeente dat bij alle belangrijke winkelcentra (soms is er sprake van particulier terrein) eveneens betaald parkeren wordt ingevoerd.

* GroenLinks wil het busverkeer bevorderen door uitbreiding van de dienstregeling, het aanschaffen van bussen met een lage instap en door het aanleggen van snelle OV-routes voor het stedelijk busverkeer.

* De gemeente blijft er bij het rijk op aandringen dat er op afzienbare termijn middelen verstrekt worden voor het verbeteren van het Stadsgeestelijk Openbaar Vervoer. GroenLinks is voor een snelle realisatie van de lightrailverbinding Zernike-Martiniziekenhuis via de Grote Markt. De aanleg van een Zuidtangent kan hierdoor voorkomen worden.

* Busbanen worden niet opengesteld voor autoverkeer (behalve hulpverleningsdiensten).

* De gemeente besteedt meer aandacht aan de verkeersveiligheid bij scholen.

* GroenLinks bepleit de aanleg van een Zuiderzeelijn. De magneetzweefbaanvariant heeft daarbij de voorkeur omdat deze snelheid combineert met de mogelijkheid van extra tussenstops.

* Vliegveld Eelde wordt gesloten.

* Het aantal transferia wordt uitgebreid.

* Er wordt een experiment gestart met de zogenaamde dynamische (beweegbare) drempel. Deze drempel komt enkele centimeters uit het wegdek omhoog indien men de toegestane snelheid overschrijdt. De drempel levert geen comfortverlies op voor fietsverkeer en is door hulpverlenings-

diensten uit te schakelen.

Fiets

Om de fiets tot een volwaardig alternatief voor de auto te maken is het nodig een netwerk van snelle, veilige en comfortabele fietspaden aan te leggen. Verder is het belangrijk dat fietsers zo weinig mogelijk last hebben van het autoverkeer. Dit kan bereikt worden door fietspaden zoveel mogelijk langs fietsbruggen, -tunnels en -viaducten te leiden.

Actiepunten:

* De diepenring wordt heringericht ten bate van voetgangers en fietsers en de leefbaarheid van de omliggende wijken. Dit betekent dat het parkeren op straat er zal verdwijnen. De huidige twee rijbanen voor het autoverkeer zullen worden teruggebracht tot één baan. De trottoirs worden verbreed en er komt een fietspad met ofossen (opgeblazen fiets opstel stroken) bij alle kruispunten.

* Er wordt meer geld beschikbaar gesteld voor het uitbreiden van het fietspadennet. Prioriteit heeft de aanleg van fietspaden op het bedrijventerrein ZuidOost en van ontbrekende schakels zoals de fietsbrug over het Reitdiep (waardoor de fietsverbinding tussen Vinkhuizen en de binnenstad verbetert).

* Er worden extra overdekte fietsenstallingen gerealiseerd. Waar veel fietsen gestald worden wordt bewaking ingevoerd. Bij evenementen wordt gebruik gemaakt van mobiele fietsenstallingen. Deze fietsenstallingen worden gratis toegankelijk voor Stadspashouders.

* Bij woningcomplexen waar een fietsenschuur ontbreekt worden buurtstallingsvoorzieningen opgezet.

* Zolang er onvoldoende fietsstallingsmogelijkheden zijn wordt het wegsleepbeleid opgeschort.

* Bij stoplichten met lange wachttijden wordt tweemaal groen per cyclus ingevoerd.

VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Volkshuisvesting

In de volkshuisvesting draait het niet alleen om het bestrijden van de woningnood, maar ook om het realiseren van woonkwaliteit. GroenLinks voegt daaraan toe: woonkwaliteit voor iedereen! Recente ontwikkelingen leren dat het verbeteren van de woonkwaliteit voor mensen makkelijker wordt naarmate het inkomen hoger is. Daarom blijft het noodzakelijk dat de behoeften van de lage inkomensgroepen nadrukkelijk in het volkshuisvestingsbeleid worden meegenomen.

GroenLinks wil zoveel mogelijk de vrijheid geven om te leven in een woning, woonvorm of woonomgeving naar eigen voorkeur en behoefte. Meer aandacht is daarom nodig voor specifieke doelgroepen als ouderen, migranten, mindervaliden. Ook moet er ruimte zijn voor mensen die 'anders' willen wonen: op woonboten, woon-werkpanden, groepswoningen, in woongroepen of in woonwagens.

Wijkvernieuwing

In veel stadswijken is niet de samenstelling van de bevolking het probleem, maar de slechte aansluiting tussen de wensen van de bewoners en de woningvoorraad. Die aansluiting moet verbeterd worden. Uitgangspunten bij de wijkvernieuwing zijn voor GroenLinks diversiteit en duurzaamheid. Diversificatie van woonmilieus kan er toe leiden dat mensen die op de carrière-ladder stijgen de kans krijgen om in de buurt te blijven wonen. Duurzaamheid betekent levensduurverlenging én milieubewust omgaan met materialen, energie en ruimte.

De wijkvernieuwing moet meer zijn dan een fysieke ingreep. Daarom moet er ook aandacht zijn voor de inkomenssituatie van de bewoners en het werkgelegenheids- en welzijnsbeleid.

Actiepunten:

- * De sloopopgave zoals nu gehanteerd leidt op dit moment tot een groeiende wachtlijst voor goedkope woningen. Daarom moeten de aantallen te slopen woningen naar beneden worden bijgesteld.
- * Voor de woonruimte verdeling wordt een systeem

gehanteerd dat de lage(re) inkomensgroepen voldoende garanties biedt op betaalbare woningen.

- * Een mogelijkheid om vermindering van het aanbod van huurwoningen tegen te gaan is huurwoningen te verkopen in Maatschappelijk Gebonden Eigendom, zodat de woning door de corporaties eventueel later weer als huurwoning kan worden ingezet.

- * De gemeente maakt met de woningcorporaties afspraken over het minimum aantal goedkope huurwoningen dat in 2010 beschikbaar is.

- * De gemeente voert een actief aanschrijvingsbeleid tegen achterstallig onderhoud.

- * Woonwagendplaatsen worden gerealiseerd op plaatsen waar de bewoners optimaal kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. In bestemmingsplannen worden ze standaard meegenomen

- * De gemeente zoekt actief naar ligplaatsen voor woonboten. De druk op de wachtlijst wordt verminderd en er komen alternatieve plekken voor woonboten die nu op minder geschikte locaties liggen.

- * De gemeente gaat bij woningbouw uit van het Nationaal Pakket Duurzame Woningbouw. Dat betekent dat zoveel mogelijk gewerkt wordt met milieuvriendelijke materialen, dat de woning energie- en waterbesparende voorzieningen heeft, goed geïsoleerd is en een gezond en aangenaam binnenklimaat heeft.

Voor een substantieel deel van de nieuwe woningen wordt een extra inzet gepleegd. Voordeel hierbij is dat deze woningen in aanmerking komen voor een zogenaamde Groenverklaring, die een voordelige groene financiering mogelijk maakt.

- * De gemeente stimuleert dat op nieuwbouwwoningen standaard zonneboilers of zonnecellen geïnstalleerd worden.

- * Onder hoogbouw worden standaard ondergrondse parkeergarages aangelegd.

- * Elk plan voor een nieuw huis of renovatie van een bestaande woning wordt getoetst aan de normen

van "aanpasbaar bouwen". Dat wil zeggen dat deze woning geschikt is voor bewoning door ouderen en toegankelijk is met een rolstoel of met relatief lage kosten aangepast kan worden.

Studentenhuisvesting

Door een groeiende vraag, een afnemend aanbod en een slechte doorstroming is het tekort aan jongerenhuisvesting de laatste jaren alarmerend toegenomen. De sloop van goedkope woningen in het kader van de wijkvernieuwing is hier mede debet aan. Om Groningen als studentenstad blijvend aantrekkelijk te houden neemt de gemeente initiatieven om het aanbod van studentenhuisvesting te vergroten.

Actiepunten:

* Op de korte termijn stelt GroenLinks voor om sloop- en renovatiepanden tijdelijk ter beschikking te stellen voor studenten, maar ook wordt bekeken of vakantiewoningen in de buurt van de stad tijdelijk verhuurd kunnen worden.

* De universiteit en hogescholen hebben ook een verantwoordelijkheid. Die kan ingevuld worden door tijdelijke huisvesting te creëren in de vorm van sta-caravans, prefab-woningen en dergelijke.

* Op lange termijn kan dit probleem worden opgelost door middel van het realiseren van kwalitatief goede jongerenhuisvesting, waarbij GroenLinks zowel nieuwbouw als renovatie van bestaande woningen voorstaat.

Ruimtelijke ordening

Voor GroenLinks is intensivering van bestaand ruimtegebruik een belangrijke prioriteit in de ruimtelijke ordening. Uitbreiding van ruimtegebruik zou niet moeten plaatsvinden nadat eerst alle mogelijkheden om het bestaande ruimtegebruik te intensiveren zijn benut. De mogelijkheden om ondergronds dan wel de lucht in te bouwen moeten (zeker op bedrijventerreinen) beter benut worden. Om de grens van de stad niet te veel te laten oprukken in het open gebied dienen rode contouren te worden vastgelegd. Die moeten worden vertaald in groene en blauwe mallen rondom het stedelijk gebied: groene landschappen en waterpartijen moeten een fysieke buffer vormen tegen het oprukken van de stad.

Actiepunten:

* Leidraad voor de ruimtelijke ordening is het Nationaal Pakket Duurzame Stedenbouw. Dat houdt in dat in bouwplannen op een duurzame wijze omgegaan wordt met water, natuur en ecologie, verkeer, leefbaarheid, energie, afval en materiaalgebruik.

* De intensiteit van het gebruik van de bebouwde ruimte wordt in kaart gebracht en er worden streefwaarden voor vastgesteld.

* GroenLinks wil bouw en aanleg van woningen, bedrijven en voorzieningen zoveel mogelijk in of in aansluiting op de bestaande stad realiseren.

* Bij het ontwikkelen van nieuwe uitleggebieden wordt uitgegaan van de bestaande ecologische en archeologische infrastructuur.

* De rode contour voor Groningen wordt getrokken om de bestaande stad met inbegrip van de te ontwikkelen nieuwe wijk Meerstad en het bedrijventerrein Westpoort.

* GroenLinks wil dat alle bestemmingsplannen en stedenbouwkundige plannen door de stadsecoloog en -archeoloog beoordeeld worden. De formatie wordt daartoe indien nodig uitgebreid.

* Bij de invulling van de openbare ruimte wordt speciaal gelet op de mogelijkheden van een groene inrichting.

* Overlast van hondenpoep wordt effectiever aangepakt, onder andere door het aanwijzen van voldoende uitlaatplaatsen en een betere controle.

* Om het binnenstedelijk gebied te verdichten ten einde het ruimtebeslag op het buitengebied te beperken wil GroenLinks dat de bestaande bestemmingsplannen opnieuw worden bekeken op maximale bouwhoogtes.

* In de nieuwe woonwijk Meerstad ten oosten van de stad dient een dichtheid van gemiddeld 20 tot 25 woningen per hectare gerealiseerd te worden. Door langs de verbindingsroute naar de stad in hogere dichtheden te bouwen kan op andere delen met

lagere dichtheden gewerkt worden.

De binnenstad

De binnenstad is van oudsher een plek waar mensen elkaar ontmoeten. Ze komen er om te winkelen, doen boodschappen op de warenmarkt, bezoeken de bioscoop of zitten op een terrasje. De binnenstad kent een hoog voorzieningenniveau en GroenLinks wil dat handhaven en waar mogelijk uitbreiden. Deze uitbreiding zoeken wij met name in versterking van de publieke en toeristische functies. Maar ook de vestiging van een groot warenhuis kan bijdragen aan de levendigheid van de binnenstad. Het huidige autoluwe karakter van de binnenstad kan uitgebreid worden ten gunste van fiets en voetganger, maar ook de inrichting van de openbare ruimte behoeft verbetering. Bankjes, bomen, afvalbakken en voldoende openbare toiletten, ook voor mindervaliden, zijn essentieel.

Actiepunten:

- * Reclameuitingen in de openbare ruimte worden teruggedrongen.
- * Bij de reconstructie van de Grote Markt wordt er naar gestreefd een kenmerkend deel van de huidige bebouwing van de Noordwand te handhaven en te integreren in de nieuwe plannen.
- * De woonfunctie in de binnenstad wordt versterkt, onder andere door het bevorderen van wonen boven winkels.
- * De gemeente stimuleert de komst van een kinderspeelvoorziening in de binnenstad.
- * Ten einde de aantrekkingskracht van de warenmarkt te vergroten wordt in overleg met de marktkooplui gekeken naar mogelijkheden van thematisering van de warenmarkt.

DEMOCRATISERING

Democratie slaat niet alleen op zaken als verkiezingen van vertegenwoordigende politieke partijen en de rechtsstaat. Het is een manier van leven en samenleven, gebaseerd op waarden als vrijheid, debat en dialoog, actief burgerschap, bescherming van minderheden, tegengaan van uitbuiting, transparant bestuur en verantwoording voor politiek handelen.

Over politiek en democratie wordt de laatste tijd vaak in mineur gesproken. Tegelijk is de mondigheid en actieve betrokkenheid van mensen groter dan ooit. Ze spannen zich in voor hun directe leefomgeving, dragen bij aan maatschappelijke argumenten of denken mee in het bedrijf waar ze werken. Het Groninger gemeentebestuur weet deze moderne vormen van publieke betrokkenheid nog te weinig op hun waarde te schatten.

GroenLinks blijft zoeken naar vormen van participatie en zeggenschap waarbij burgers meer te zeggen krijgen over de inrichting van het publieke domein. Daarbij realiseren wij ons dat dit spanningen kan opleveren met algemene uitgangspunten van gemeentelijk beleid.

Actiepunten:

* De gemeente introduceert de mogelijkheid voor burgers om eigen voorstellen op de gemeenteraads-agenda te plaatsen door middel van een zogeheten 'Burgerinitiatief'.

* De opkomstdrempel in de gemeentelijke referendumverordening wordt gerelateerd aan de opkomst van de laatst gehouden gemeenteraads-verkiezingen.

* Om de betrokkenheid van de stadjsers bij de publieke zaak concreet vorm te geven komt in de Binnenstad een onafhankelijk debat/ cultuur/ ontmoetingscentrum naar model van De Balie in Amsterdam. De gemeente stelt hiervoor subsidie beschikbaar.

* De subsidie aan bewonersorganisaties wordt verhoogd.

* De gemeente stimuleert de verenigingsvorm voor

bewonersorganisaties.

* Het is belangrijk dat jongeren opgroeien tot actieve, betrokken burgers. Op scholen moet daarom aandacht worden besteed aan de lokale democratie en de gemeentepolitiek. Dat kan bijvoorbeeld door het ontwikkelen van lespakketten voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs of door het geven van gastlessen door raadsleden.

* De gemeente draagt bij aan een (inter)actieve informatievoorziening richting de burgers.

INTERNATIONALE SAMENWERKING EN VLUCHTELINGENBELEID

Internationale samenwerking

De gemeente heeft oog voor de belangen van de mensen in de rest van de wereld. De mogelijkheden zijn beperkt, maar toch van grote waarde voor (armere) gemeenten die in ontwikkeling zijn. Het onderhouden van stedenbanden met plaatsen in Oost Europa, de 3^e wereld en de Arabische wereld is een concrete manier om vorm te geven aan internationale samenwerking. Uitgangspunten hierbij zijn wederkerigheid en samenwerking. De projecten zijn ook gericht op voorlichting aan de stadjes. Initiatieven voor internationale samenwerking vinden niet alleen op bestuurlijk niveau plaats, maar juist ook op basis van initiatieven van burgers. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan uitwisseling van jongeren die vrijwilligerswerk in elkaars gemeenten verrichten. De gemeente kan stelling nemen in internationale aangelegenheden zoals ernstige schendingen van de mensenrechten en vernietiging van het milieu.

Actiepunten:

- * In het Collegeprogramma wordt aandacht besteed aan het tot stand brengen en implementeren van een Groningse Lokale Agenda 21 met een accent op Noord-Zuid-aspecten. Jaarlijks wordt gerapporteerd over de vorderingen.
- * De gemeente stimuleert een jaarlijks terugkerende publieksactiviteit waar organisaties die zich bezig houden met mondiale bewustwording en duurzame ontwikkeling zich presenteren.
- * Er komt meer geld beschikbaar voor de incidentele subsidiepot mondiale bewustwording.
- * Doelstelling bij het aangaan en onderhouden van stedenbanden is onder andere de bijdrage die dit contact levert aan mondiale bewustwording. Het voortbestaan van stedenbanden is afhankelijk van het wel of niet voldoen aan deze doelstelling. Een aantal stedenbanden, Graz, Odense en Newcastle, voldoen hier niet aan en kunnen vervangen worden door bijvoorbeeld een stedenband met een stad in een Arabisch en een Afrikaans land.

* GroenLinks staat een duurzaam gemeentelijk inkoopbeleid voor waarbij kritisch geconsumeerd wordt, zowel wat betreft milieu- als mensvriendelijke producten, zoals Max Havelaar-producten. De gemeente stimuleert de Schone Kleding Campagne door bij de aanschaf van dienstkleding te letten op de arbeidsomstandigheden waaronder de kleding wordt gemaakt en of er voldoende zorg is besteed aan het milieu.

* Bij het beleggen van gelden en het financieren van projecten zal de gemeente een voorkeursbeleid voeren ten aanzien van groene en kritische banken.

* Het gebruik van gecertificeerd tropisch hardhout (FSC) wordt gestimuleerd.

* Het Centrum voor Internationale Samenwerking (COS), het Vredes Informatie Centrum (VIC) en de wereldwinkel worden beter gehuisvest.

* De gemeente neemt actief stelling tegen kinderarbeid en gaat in overleg met de in de stad gevestigde bedrijven om producten die door kinderarbeid tot stand zijn gekomen te weren.

Vluchtelingenbeleid

Veruit de meeste vluchtelingen zijn gedwongen geweest hun heil elders te zoeken omdat basiselementen als voedsel en vrede niet meer aanwezig waren. Voldoende steun, zoals een goede opvang, werk enzovoort, vanuit de internationale gemeenschap voor deze groep is dan ook van groot belang. Nog beter zou zijn om de oorzaken van de vluchtelingenstromen aan te pakken.

De gemeente Groningen dient meer dan haar aandeel te nemen in de opvang van vluchtelingen. Extra zorg gaat daarbij uit naar de positie van de illegale migranten en de zogeheten niet-verwijderbare vluchtelingen.

Actiepunten:

* Onverwijderbare vreemdelingen worden niet uitgezet.

* De gemeente dringt er bij het rijk op aan dat er een generaal pardon komt voor illegalen die kunnen aantonen tenminste vijf jaar in ons land te hebben verbleven.

* Initiatieven als het Heymanshuis worden gesteund en uitgebreid. Het Heymanshuis is een sobere opvangvoorziening voor legale vluchtelingen zonder voorzieningen, die in afwachting zijn van een statusbesluit van een ander Europees land én voor meewerkende afgewezen vluchtelingen die buiten hun schuld Nederland niet kunnen verlaten.

* De gemeente maakt zich sterk voor het vergroten van de mogelijkheden voor asielzoekers om scholing te volgen, te mogen werken en vrijwilligerswerk te mogen doen. De gemeente neemt waar mogelijk ook zelf deel aan experimenten en projecten die op dit gebied plaatsvinden.

DIVERSITEIT

Groningen heeft de laatste jaren langzamerhand een ander aanzien gekregen. De bevolkingssamenstelling is veranderd en op terreinen als voeding, kleding, vrije tijdsbesteding, muziek en religie is de variatie toegenomen. Groningen is diverser geworden. En dat is waardevol. Tegelijk kunnen we zien dat de integratie van diverse culturen ook botsingen met zich mee kan brengen. Die botsingen zijn geen bewijs van afnemende integratie, ze bewijzen eerder het tegendeel. De diverse culturen komen steeds dichterbij elkaar, waardoor over cultuurverschillen wordt getwist. Mogen politieagenten een tulband dragen? En worden leerlingen met een hoofddoek geaccepteerd? Zolang verschillen niet overdreven worden en respect de basis is voor de uitwisseling kunnen deze 'conflicten' een bijdrage leveren aan de multi-culturele samenleving.

GroenLinks vindt dat voor integratie geen blauwdruk bestaat. Zowel zelforganisaties van migranten als deelname van migranten aan bestaande organisaties kunnen daaraan bijdragen. De overheid kan hierbij een ondersteunende (financiële) rol spelen. Wanneer zelforganisaties geheel in zichzelf gekeerd raken en geen openheid bieden aan nieuwe initiatieven uit eigen kring past een kritische houding. Eenzelfde kritische houding moet aan overheidsdiensten en gesubsidieerde instellingen ten deel vallen als ze er niet in slagen om hun personeelsbestand in overeenstemming te brengen met de verkleuring van de samenleving.

Actiepunten:

- * Er wordt een anti-discriminatiebureau opgericht. Discriminerende graffiti wordt onmiddellijk door de gemeente verwijderd.
- * De gemeente schenkt extra aandacht aan het positieve actiebeleid in haar gemeentelijk personeelsbeleid en stimuleert dat de door haar gesubsidieerde instellingen werk maken van positieve actie.
- * De gemeente ondersteunt campagnes en activiteiten in het kader van multicultureel Groningen.

POLITIE, OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

Veiligheid is heden ten dage iets wat georganiseerd moet worden, steeds opnieuw. Zo is veiligheid in grote mate afhankelijk van de fysieke en sociale inrichting van het publieke domein dat letterlijk vertrouwen in moet boezemen. Het gevoel van veiligheid is mogelijk ook een gevolg van zeggenschap. Naarmate mensen meer te zeggen hebben over hun leefomgeving gaan ze er zorgvuldiger mee om.

De onveiligheidsgevoelens zijn het laatste decennium sterk gestegen. Hoewel die stijging groter is dan de daadwerkelijke toename van de onveiligheid zelf, is er reden tot zorg rond de stijging van bijvoorbeeld geweldsdelicten.

Het zich onveilig voelen van mensen zelf is iets dat ons ter harte gaat. Het zelfvertrouwen van mensen wordt er door ondermijnd en een cultuur van afzijdigheid ontstaat. Mensen lopen liever een straatje om dan corrigerend op te treden. Een spiraalwerking treedt op waardoor het publieke domein en de openbare ruimte steeds anoniemer worden.

De sympathie voor een hardere aanpak, strengere straffen (zero tolerance) lijkt groeiende en ook de landelijke wetgeving speelt hierop in. GroenLinks is van mening dat uitsluitend een harde aanpak zijn doel voorbij schiet. Er is meer nodig: een strategie om de anonimiteit van het publieke domein om te vormen tot een open klimaat waarin nieuwsgierigheid, respect en relativering de toon zetten en afstandelijkheid wordt tegengegaan.

Het gedoogbeleid staat na Enschede en Volendam volop ter discussie. GroenLinks vindt dat het gedoogbeleid niet verward moet worden met achteloosheid. Zo ondersteunen we het gedoogbeleid ten aanzien van softdrugs, maar verwerpen het vaak door gemakzucht en nonchalance niet controleren van veiligheidsregels. Voor GroenLinks is gedoogbeleid onder andere bedoeld om maatschappelijke doelen zoals de scheiding van hard- en softdrugs te realiseren. Daarbij staat gedogen niet buiten de rechtsstaat, maar maakt er juist een onderdeel van uit, die weliswaar niet strookt met het formele recht, maar in zijn maatschappelijke effecten wel als zodanig functioneert.

Actiepunten:

* De gemeente bevordert in samenwerking met bewonersorganisaties, verhuurders en dergelijke een grotere betrokkenheid van de bewoners bij hun woonomgeving. Doel is inrichting en beheer zodanig vorm te geven dat onveiligheid, vandalisme, overlast en criminaliteit worden tegengegaan. Dit kan bijvoorbeeld door het stimuleren van het aanbrengen van inbraakwerende voorzieningen en het tegengaan van sociaal onveilige plekken.

* De gemeente spant zich in om de chloortransporten per trein zo spoedig mogelijk te beëindigen.

* GroenLinks is terughoudend wat betreft het inzetten van cameratoezicht in het kader van de handhaving van de openbare orde. Pas als zal blijken dat overige maatregelen onvoldoende soelaas bieden, komt cameratoezicht voor GroenLinks in beeld.

* GroenLinks is voor het loslaten van het maximum aantal verkooppunten van softdrugs. Daarbij moet het leeftijds criterium voor toelating tot de coffeeshop verlaagd worden naar 16 jaar. Tevens dient de gemeente maatregelen te treffen die resulteren in een gecontroleerde en gereguleerde aanvoer van softdrugs (de zogenaamde legalisering van de achterdeur).

* De gemeente is terughoudend wat betreft particuliere bewakingsdiensten. Alleen bij bedrijventerreinen, grote kantoren en grote evenementen kan sprake zijn van particuliere bewaking. De bewaking van woonwijken is daarentegen een exclusieve taak van de politie.

* Geweld achter de voordeur is ook een gemeentelijk probleem. Vroegtijdige signalering door een samenwerking tussen scholen, hulpverlening, politie en medici kan geweld in de privésfeer wellicht tegengaan dan wel voorkomen.

* Het aantal gebruikersruimtes voor drugsverslaafden wordt uitgebreid. De openstelling wordt verruimd naar de weekeinden.

* In navolging van Amsterdam Amstelland ontwikkelt de gemeente in samenspraak met de politie een project Senioren en Veiligheid. Doel

ervan is om het veiligheidsgevoel bij senioren te vergroten.

* In navolging van de politie regio Utrecht wordt een project politiejuniores opgezet. Doel ervan is het aanbieden van een betaalde bijbaan die jongeren op een leuke manier een beeld geven van het werk dat de politie doet. Voor de politie is het een mogelijkheid jongeren op vroege leeftijd te interesseren voor het politievak.

* De politie voert in samenwerking met de gemeente een actief anti-diefstalbeleid ten aanzien van fietsen. Onderzocht wordt of het aanbrengen van een micro-chip in het frame hieraan kan bijdragen.

* De gemeente verhoogt de subsidie aan het Bureau Slachtofferhulp.

ONDERWIJS

De school die GroenLinks voorstaat stimuleert kinderen en jongeren om zich te ontwikkelen tot sociale, verantwoordelijke, redzame burgers en heeft de ambitie dat alle leerlingen op een voor hen optimaal niveau komen. In deze school staat de leerling in al z'n diversiteit centraal. Het is bovendien een school die haar personeel de kans biedt haar talenten te gebruiken en ontwikkelen. De in Groningen geïnitieerde brede Vensterschool, waar naast onderwijs onder andere ook sport, cultuur en opvang aanwezig is en die een plek is voor zowel jong als oud, wordt door GroenLinks ondersteund. Naast basisvaardigheden dient in het onderwijs voldoende aandacht te zijn voor lichamelijke opvoeding, culturele vorming, natuur- en milieu-educatie en mondiale bewustwording. Het tegengaan van spijbelen en schoolverlaten is een thema waar de komende jaren extra op ingezet moet worden. Nog te veel leerlingen, van de partiel- en bovenleerplichtigen in de stad liefst zo'n 30%, verlaten het onderwijs voortijdig. In preventieve zin dient veel aandacht uit te gaan naar vroegtijdige signalering van problemen en achterstanden. Ook is het van belang ouders/opvoeders zoveel mogelijk bij school te betrekken.

Actiepunten:

- * Zeven procent van de schoolverlaters kan onvoldoende lezen terwijl negen procent het schrijven onvoldoende beheerst. Onderzocht moet worden wat de structurele oorzaken daarvan in het basisonderwijs zijn.
- * Het VMBO biedt voortgezet onderwijs aan een steeds grotere groep leerlingen. Het betreft hier een kwetsbare groep jeugdigen die extra aandacht verdient. De gemeente spant zich in om de kwaliteit van het onderwijs in het VMBO te verhogen.
- * De gemeente creëert voorwaarden voor een professionalisering van de tussen-de-middag-opvang.
- * De gemeente dringt er bij het rijk op aan structureel extra geld beschikbaar te stellen voor

het schoonhouden, het onderhoud en de huisvesting van scholen. Zolang dat niet het geval is moet de gemeente dit uit eigen middelen financieren. Inzet van de DSW hierbij is een goede mogelijkheid

- * De gemeente zet extra in op het tegengaan van spijbelverzuim, onder andere door het aanstellen van verzuimsignaleerders op elke school.
- * door de introductie van het studiehuis zijn de kosten voor boeken en dergelijke aanzienlijk hoger geworden. De gemeente stelt gelden beschikbaar via de bijzondere bijstand voor die gezinnen waarvoor de kosten van de school problematisch zijn geworden.
- * GroenLinks wil een extra inzet op voorschoolse opvang en voor- en vroegschoolse educatie. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht geschonken aan het bereiken van achterstands-gezinnen.
- * Als gevolg van de veiligheidsnormen in het landelijk attractiebesluit is op veel schoolpleinen het aanwezige speelmateriaal verwijderd. De huidige middelen voor vervanging zijn ontoereikend. Om alle schoolpleinen op korte termijn van speeltoestellen te voorzien is een eenmalige financiële injectie noodzakelijk.
- * GroenLinks maakt zich zorgen over de dreigende tweedeling in het schoolzwemmen. De praktijk wijst uit dat de tarieven voor zwemles een drempel vormen voor mensen met lage inkomens. Hierdoor ontstaat een groeiende groep kinderen die op 7-jarige leeftijd nog niet kunnen zwemmen. Om die reden wordt aan kinderen vanaf groep 3 zwemles gegeven.
- * In het basisonderwijs komt meer aandacht voor natuur en milieu, onder andere via lesbrieven en excursies. De bezoekerscentra voor natuur en milieu in alle stadsdelen kunnen hierin een belangrijke rol vervullen.

WELZIJN, GEZONDHEIDSZORG, SPORT EN RECREATIE

Welzijn

Voor het welzijn van mensen zijn alledaagse dingen van het grootste belang. Goede contacten met burens, vrienden, familieleden, deelname aan verenigingen, een woonomgeving zonder al te veel ergerissen. Mensen geven daar op hun eigen wijze vorm aan. De overheid komt pas in beeld als het welzijn gevaar loopt of niet langer vanzelfsprekend tot stand komt. Daarnaast heeft de overheid verantwoordelijkheid voor het instandhouden van voorzieningen, accommodaties en ontmoetingsplekken. Welzijnsbeleid is niet uitsluitend voor mensen die in een achterstandspositie verkeren. Integendeel, welzijnsbeleid dient de kwaliteit van het bestaan van alle burgers te dienen.

Actiepunten:

- * De gemeente streeft naar een zo compleet mogelijk pakket van naschoolse en voorschoolse opvang in de wijken. Het overblijven op school heeft daarbij de nadrukkelijke aandacht. De gemeente zal onder andere door middel van subsidiestromen deze vorm van opvang stimuleren en toegankelijk maken voor mensen met lagere inkomens.
- * Elk stadsdeel dient te beschikken over een basispakket welzijnsvoorzieningen. Daarbij valt te denken aan kinderopvang, hulpverlening, wijkagenten, thuiszorg en sociaal-culturele voorzieningen.
- * De gemeente staat positief ten opzichte van zelforganisaties van migranten en ondersteunt deze in hun bijdrage aan de politieke, culturele en maatschappelijke pluriformiteit.
- * In elk stadsdeel wordt een open jongeren centrum gerealiseerd met voldoende budget voor activiteiten.
- * Het spelen op straat wordt bevorderd door in de openbare ruimte hiervoor meer mogelijkheden te scheppen.
- * De gemeente werkt niet mee aan uitsluiting van

illegalen inzake volksgezondheid, onderwijs en opvang.

- * Nieuwe plannen op het gebied van ruimtelijke ordening, openbaar vervoer, bouwen en dergelijke worden getoetst op hun effecten voor doelgroepen als gehandicapten en ouderen.
- * De gemeente stelt extra middelen beschikbaar voor het sociaal cultureel werk.
- * Naast betaald werk is vrijwilligerswerk ook een manier om talenten te ontplooiën en maatschappelijke betrokkenheid te tonen. Op het gebied van cultuur of sport, bij bewonersorganisaties en buurtverenigingen en op heel veel andere terreinen zijn vrijwilligers actief. Veel activiteiten zouden zonder vrijwilligers niet eens plaats kunnen vinden. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties moeten daarom gesteund worden, soms met geld, maar ook met adviezen van professionals of met cursussen.
- * In elk stadsdeel wordt een ouderenadviseur aangesteld. Door middel van persoonsgerichte informatie, advies en begeleiding streeft de ouderenadviseur naar vergroting van de zelfredzaamheid en het welbevinden van ouderen.
- * GroenLinks vindt dat ouderen zo lang mogelijk in staat gesteld moeten worden om thuis te wonen. Daarom is het van belang dat er in elke wijk een evenwichtig pakket wordt aangeboden van zorg, huishoudelijk werk, alarmering, maaltijden enzovoort. Vanuit wijkvoorzieningen moeten er mogelijkheden zijn voor onder andere dagopvang, eten en lichte lichamelijke verzorging.
- * De gemeente verruimt de openingstijden van de opvanginstellingen voor dak- en thuislozen.
- * In het huidige aanbod van voorzieningen ontbreken een aantal belangrijke schakels. Het betreft hier de opvang van mishandelde vrouwen uit asielzoekerscentra en dagopvang van heroïneprostituees. Voor deze groepen wordt een opvangvoorziening gecreëerd.

Gezondheidszorg

GroenLinks vindt dat de gemeente met respect voor

de eigen individuele verantwoordelijkheid mensen moet stimuleren tot een gezonde leefwijze, het mijden van gezondheidsrisico's en het op tijd zoeken van juiste hulp bij gezondheidsklachten. Daarbij stimuleert de gemeente een goede spreiding van basisvoorzieningen in de gezondheidszorg over de wijken. Gelijke toegang tot alle noodzakelijke zorg, een hoge kwaliteit en zeggenschap van de patient staat bij GroenLinks voorop. Fatsoenlijke beloning, goede arbeidsomstandigheden, een gezonde leefomgeving, bereikbare mogelijkheden voor ontspanning, veilige straten en woningen dragen even zeer bij aan een gezonde bevolking als artsen en ziekenhuizen.

Actiepunten:

- * Initiatieven van burgers die hun persoonsgebonden budget gezamenlijk inzetten om voorzieningen te creëren en in stand te houden worden ondersteund.
- * De deeltaxi (openbaar vervoer voor ouderen en gehandicapten) moet op tijd (!) komen. De gemeente zal in haar contracten met de openbaar vervoersaanbieders hiertoe garanties opnemen. Wanneer de deeltaxi niet op tijd komt dienen gedupeerden hiervoor bij bepaalde overschrijdingen financieel te worden gecompenseerd.
- * De gemeente stimuleert de toegankelijkheid van de gezondheidszorg voor migranten via actieve voorlichting en/of gericht aanbod.
- * De gemeente geeft in haar gezondheidsbeleid zelf het goede voorbeeld onder andere door consequente handhaving van het rookverbod in publieke ruimtes en het aanbieden van gezonde maaltijden in personeelsrestaurants.
- * De gemeente intensificeert haar alcoholmatigingsbeleid. Hierbij richt zij zich met name op jongeren. In overleg met de Horeca wordt het zogenaamde Happy Hour afgeschaft.

Sport en recreatie

De gemeente stimuleert de actieve sportbeoefening en bewegingsrecreatie. Uitgangspunt van de sportvoorzieningen is dat ze algemeen toegankelijk en betaalbaar moeten zijn. Het lidmaatschap van sportclubs en -verenigingen moet met name voor achterstandsgroepen sterker gesubsidieerd worden.

De aandacht voor en kwaliteit van sport en spel in met name het basisonderwijs moet worden vergroot. Kleinschalige (sport)projecten voor jeugdigen op pleinen en in sportzalen in wijken worden gestimuleerd.

Actiepunten:

- * Scholen krijgen extra gemeentelijke middelen ten behoeve van het aanstellen van extra vakonderwijzers voor gymnastiekonderwijs.
- * De gemeente verstrekt extra middelen ten behoeve van het schoonhouden van gymnastieklokalen. Inzet van de DSW daarbij is een goede mogelijkheid.
- * Topsport wordt alleen financieel gesteund als ze ter ondersteuning van de breedtesport dient. In principe worden commerciële sportevenementen niet gesubsidieerd.
- * De gemeente voert waar mogelijk een ontmoedigingsbeleid met betrekking tot de plezierjacht op dieren.
- * De gemeente ontmoedigt door voorlichting het hengelen. Aan het hengelen worden voorschriften verbonden, zoals een verbod op het gebruik van levend aas en leefnetten.
- * Bij kinderboerderijen ligt de nadruk op de educatieve taak. Dieren moeten op een zo natuurlijk en ongestoord mogelijke wijze worden gehouden.
- * De gemeente zet zich in voor het behoud en waar mogelijk weer openstellen van openbare wandelpaden, kerkpaden en dergelijke.
- * Het cultuurhistorisch erfgoed de Hortus Botanicus te Haren dient behouden te blijven. De gemeente zal in overleg met de gemeente Haren en de provincies Groningen en Drenthe alsmede de Rijksuniversiteit Groningen hiertoe een ontwikkelingsplan opstellen en stelt de noodzakelijke subsidie daarvoor beschikbaar.
- * Bij de reorganisatie van de bestaande sportvelden wordt een evenwichtige spreiding over de stad als uitgangspunt meegenomen. Voorkomen moet worden dat sportvelden alleen aan de randen van de

stad gesitueerd worden, waardoor vervoer van kinderen veelal met de auto plaatsvindt.

* Het spelcontainerproject wordt geprofessionaliseerd door het aanstellen van professionele begeleiders.

* Om de sportbeoefening te stimuleren worden de vergoedingen van de Stadspas hiervoor verhoogd.

KUNST, CULTUUR EN MEDIA

Schoonheid en esthetiek zijn lange tijd voorbehouden geweest aan een kleine groep, maar maken tegenwoordig deel uit van het dagelijks leven van steeds meer mensen. Kunst moet verrassen, stimuleren, inspireren, ontroeren. Kunst daagt de samenleving uit en houdt deze spiegels voor.

Een actieve cultuurpolitiek is er op gericht om creativiteit en expressie maximaal te stimuleren, bijvoorbeeld door kunsteducatie in het onderwijs te bevorderen. Daarnaast moet de overheid openheid en kwaliteit stimuleren zonder voor te schrijven wat daar precies onder moet worden verstaan. Kunst is immers ook het recht op onaangepastheid, waardoor een open kunstklimaat ontstaat.

Nederland is opgebouwd uit vele subculturen, vele smaken en levensstijlen en vele, vaak botsende meningen. Kunst- en cultuurbeleid moet daar een afspiegeling van zijn. Jongeren en migranten moeten een steviger plek krijgen in het cultuurbeleid, door extra aandacht en middelen voor niet westerse kunst en cultuur.

Groningen heeft als centrumstad de mogelijkheid een breed pakket van cultuurvoorzieningen aan te bieden. Als jonge stad met veel onderwijsvoorzieningen op het gebied van kunst en cultuur kan Groningen zich ontwikkelen tot broedplaats van nieuw talent.

Actiepunten:

* De incidentele subsidie aan OOG-radio en -tv wordt omgezet in een structurele.

* De gemeente stimuleert amateurkunst door voorwaarden te scheppen als goedkope oefenruimtes, ateliers en openbare internet-faciliteiten.

* De gemeente levert jaarlijks een bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe woon- en werkpanden voor kunstenaars.

* De gemeente bevordert het lezen. Daartoe wordt de toegankelijkheid van de OB vergroot door het leengeld op boeken af te schaffen en de korting met Stadspas te verhogen.

* De druk op de wachtlijst van de Stedelijke

Muziekschool wordt verkleind.

* De gemeente wijst een aantal graffiti-vrijplaatsen aan.

* GroenLinks wil meer aandacht voor creatieve vorming in het basisonderwijs. De aanstelling van specifieke vakdocenten verdient daarom aanbeveling. Het experiment 'culturele gangmaker' wordt naar alle scholen uitgebreid met een daaraan gekoppeld activiteitenbudget.

* Het vervoer van leerlingen naar onder andere musea en schouwburg is voor scholen een hoge kostenpost. De gemeente stelt jaarlijks 100.000 gulden beschikbaar om hierin te voorzien.

* De activiteiten van de Cultuurschool VOF en het Jongeren Uitbureau, gericht op de bevordering van cultuureducatie en -participatie, worden geïntensiveerd.

* De fotomanifestatie Noorderlicht verdient extra steun van de gemeente Groningen.

* De gemeente bevordert de totstandkoming van een allochtoon jongerentheater.

FINANCIEN EN ORGANISATIE

Hoewel een groot deel van de gemeentelijke uitgaven vastligt (bijstandsuitkeringen, onderwijs enzovoort) blijft het mogelijk ook op financieel gebied keuzes te maken die zijn geënt op de uitgangspunten van GroenLinks. Dus geen miljoenen naar een parkeergarage in de binnenstad, maar wel extra investeringen om duurzaam bouwen in Meerstad te stimuleren. In dit verkiezingsprogramma wordt duidelijk dat GroenLinks de komende jaren meer aandacht schenken aan het sociale beleid en de duurzame ontwikkeling van de stad. Daarvoor is ook extra geld nodig.

GroenLinks is bereid daarvoor keuzes te maken. Een bezuinigingsoperatie wordt op voorhand dan ook niet uitgesloten. Daaraan worden wel voorwaarden verbonden:

- * geen bezuinigingen op het voorzieningenniveau;
- * geen aantasting van de secundaire arbeidsvoorwaarden;
- * geen verdere privatisering.

Zaken waar volgens GroenLinks wel op bezuinigd kan worden zijn investeringen ten behoeve van de mobiliteit.

Daarnaast is het mogelijk om de inkomsten van de gemeente te verhogen. Uitgangspunt daarbij is voor GroenLinks het draagkrachtbeginsel, de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Bijvoorbeeld het introduceren van baatbelasting en het verhogen van de bouwleges.

Ook een verhoging van de inkomsten uit de OZB (onroerend zaak belasting) behoort zeker tot de mogelijkheden. Vanwege het progressieve karakter van deze belasting zullen met name de hoge inkomens hier extra aan bijdragen. Door het kwijtscheldingsbeleid zullen de lage inkomens hier geen financieel nadeel van ondervinden.

Actiepunten:

* Om het gebruik van duurzame energie te stimuleren wil GroenLinks een vergroening van het WOZ-tarief. De gemeente dringt er bij het rijk op aan dat het WOZ-tarief voor gebruikers van duurzame energie (woningen met zonneboilers en warmtepompen) omlaag gaat.

* Het bestaande kwijtscheldingsbeleid (nu alleen

voor de OZB) wordt uitgebreid met een kwijtscheldingsregeling voor de afvalstoffenheffing. De kwijtscheldingen worden zo mogelijk ambtshalve toegekend.

* Werknemers van de gemeente Groningen krijgen recht op een specifieke vrije dag. Zo kunnen werknemers niet gedwongen worden op zondag of een andere door hen te kiezen dag arbeid te verrichten.

* Bij de gemeente zijn direct of indirect circa 350 gesubsidieerde werknemers werkzaam. Zij bekleden diverse functies bij scholen, wijkbeheer en in de eigen gemeentelijke diensten. Een deel van deze werkplekken is daadwerkelijk additioneel en moet beschikbaar blijven in het kader van werk-leertrajecten. Een ander deel daarentegen onderscheidt zich in weinig tot niets van ongesubsidieerd werk en zal omgezet worden in regulier werk.

* In de gemeentelijke organisatie zijn vrouwen en migranten in topfuncties ondervertegenwoordigd. De gemeente ontwikkelt een stimulerend beleid om de diversiteit van het topmanagement te vergroten. Daarbij wordt ook de huidige cultuur van leidinggeven onder de loep genomen om belemmeringen voor meer diversiteit weg te nemen.

GEMEENTERAAD EN DUALISME

Gemeenteraad

Het handelen van GroenLinks in de gemeenteraad is gebaseerd op een viertal uitgangspunten, te weten rechtvaardigheid, duurzaamheid, openheid en internationale solidariteit. De vertaling van deze uitgangspunten in concrete voorstellen maken GroenLinks in de stedelijke verhoudingen tot een veranderingsgezinde partij, die op veel terreinen op zoek gaat naar vernieuwing. Daar is ook alle reden toe. Het gaat immers om de toekomst van onze stad en de kwaliteit van onze leefomgeving. Het gaat in de politiek om de vraag wat voor stad wij willen en hoe wij daarin duurzaamheid, rechtvaardigheid, openheid en solidariteit tot uiting brengen. Daaraan werken, in het bestuur of in de oppositie, is de moeite meer dan waard.

Dat is een verantwoordelijkheid die niet alleen op de politiek rust, maar iedereen aangaat. Naast de overheid zijn ook het maatschappelijk middenveld, het bedrijfsleven en niet in de laatste plaats de burgers zelf daarop aanspreekbaar.

De sterk sturende overheid van begin jaren vijftig werd, eenmaal in de ban van het nieuwe liberale denken, in sneltreinvaart omgevormd tot een op veel terreinen afwezige overheid: de markt kon het werk wel doen, de overheid moest haar handen ervan af houden. De privatisering van het Groninger energiebedrijf, waterbedrijf en vervoersbedrijf zijn daar typerende voorbeelden van.

Hoewel GroenLinks geen pleidooi houdt voor de terugkomst van de oude paternalistische overheid, is het wel van belang dat er opnieuw een balans gezocht wordt tussen enerzijds de overheid als primus inter paris die regels stelt, die wikt, weegt, duwt en trekt, anderzijds de andere partijen in het maatschappelijke spectrum. GroenLinks wil geen afzijdige overheid, maar een uitdagende. Een overheid die verleidt, overtuigt, richting geeft én ruimte biedt voor eigen initiatief.

Dualisme

Met ingang van de nieuwe raadsperiode wordt de gemeenteraad gedualiseerd. Dat houdt in dat er een ontvlechting plaatsvindt van College en gemeenteraad. Wethouders zijn geen lid meer van de raad, zodat zij niet langer zichzelf controleren.

GroenLinks volgt de dualiseringsontwikkelingen met een kritisch oog. De voorgestelde structuurveranderingen zijn immers slechts van beperkte betekenis. Zeker in een stad als Groningen, waarin tal van maatregelen al zijn ingevoerd. De dualisering kan echter wel als hefboom dienen voor de noodzakelijke cultuurverandering van het openbaar bestuur. Een cultuurverandering die moet leiden tot een eigenstandiger positie van de fracties in de raad, meer openheid in het politieke debat en een grotere betrokkenheid van de burger bij het openbaar bestuur.

Actiepunten:

- * Er komt een onafhankelijke rekenkamerfunctie.
- * Er wordt een gemeentelijk enqueterecht ingevoerd.
- * De zogenaamde >niet publicabele collegebesluiten=worden afgeschaft. Indien geheimhouding vereist is wordt de gemeenteraad hier formeel om gevraagd.
- * Om de combinatie van werk en zorg mogelijk te maken wordt het deeltijdwethouderschap geïntroduceerd.
- * Om de openbaarheid en transparantie van collegeonderhandelingen te vergroten wordt ten bate van de collegevorming een onafhankelijke formateur aangesteld. Deze inventariseert de mogelijkheden voor coalitievorming en doet daarvan verslag aan de gemeenteraad.